Het voorkomen van probleemonkruiden in 'Meerjarige vogelakker voor Patrijs'

Voor het uitvoeren van het akkerbeheer t.b.v. de patrijs is een preventieve onkruidbestrijding van belang om het opkomen van probleemonkruiden in de percelen te voorkomen of onder controle te houden. Door een zorgvuldige wekwijze in het eerste jaar kan de opkomst van probleemonkruiden in de percelen worden voorkomen. De beste uitgangssituatie voor het aanleggen van Meerjarige vogelakkers voor Patrijs is regulier beheerd akkerland. Het is een stuk lastiger om een goed ontwikkelde patrijzenakker te realiseren op voormalige gras- of braaklanden.

Omdat het niet de bedoelingen is om chemische onkruidbestrijding toe te passen binnen het ANLb moet er op voorhand goed worden nagedacht hoe er met de juiste grondbewerkingen en inzaai probleemkruiden kunnen worden voorkomen. Het is belangrijk om vóór opkomst van het beoogde gewas, schoon te beginnen. Dit kunnen we bereiken door de in de grond aanwezige onkruidzaden te 'misleiden' met o.a. het aanleggen van een vals zaaibed en een juiste zaaibedbereiding direct voorafgaand aan het inzaaien. Met het secuur aanleggen van een vals zaaibed kan de onkruiddruk aanzienlijk worden verlaagd.

Hoe vaker voorafgaand aan de inzaai een vals zaaibed kan worden aangelegd, hoe minder probleemonkruiden opkomen. Doordat bij de zaaibedbereiding het gekiemde onkruid gedood wordt, is het aantal onkruiden dat opnieuw kiemt aanmerkelijk lager. Ook de uiteindelijke zaaibedbereiding is van invloed op de ontwikkeling van onkruiden.
Hieronder een aantal richtlijnen en tips die in combinatie met uw eigen essentiële vak- en terreinkennis een grootschalige ontwikkeling van probleemonkruiden kunnen helpen voorkomen.

Vals zaaibed

Omdat het partrijzenmengsel beschikt over een aandeel vorstgevoelige soorten is de richtlijn voor het zaaien eind april – mei. Niet te vroeg zaaien is ook belangrijk om vooraf eerst middels het aanleggen van een vals zaaibed probleemonkruiden te voorkomen: het aanleggen van een vals zaaibed heeft alleen nut als het gewas niet te vroeg gezaaid wordt. Onkruidzaden hebben namelijk een bepaalde bodemtemperatuur nodig om te kunnen kiemen. Het principe van een vals zaaibed kan daarom perfect worden opgenomen in het beheer van de patrijzenakkers als een curatief middel tegen probleemonkruiden.
Naarmate de temperatuur stijgt gaan onkruiden sneller kiemen en groeien. Onder gunstige (opdrogende) weersomstandigheden kan een periode van 2-3 weken voldoende zijn voor het principe van het vals zaaibed ten minste 2 keer toe te kunnen passen.
Tussen de verschillende onkruiden zijn grote verschillen in kiemperiode. In tabel 1 zijn een aantal relevante soorten als voorbeeld opgenomen. Afhankelijk van de te verwachten onkruiden kan ook de periode van zaaien (van het patrijsmengsel) bepaald worden.

De perioden in het voorjaar met de grootste opkomst per soort

onkruidsoort	*maart*	*april*	*mei*	*juni*
uitstaande melde	x	x		
melganzevoet		x	x	
hanepoot			x	x

Tabel 1: Bleeker, P. & van de Weide, R. Praktijkonderzoek Plant & Omgeving Lelystad

Opmerking vals zaaibed

De effectiviteit van een vals zaaibed in de beschikbare periode voorafgaand aan de inzaai is afhankelijk van de onkruidsoorten, de snelheid van kieming van het onkruid en uitdrogende weeromstandigheden. Eigen ervaringen vanuit vak- en terreinkennis zijn hierin van essentieel belang.

Het bereiden van een vals zaaibed brengt het risico met zich mee dat de grond te droog wordt. Dit risico is eind april begin mei het groots tijdens een periode met weinig regenval.

tips zaaibedvoorbereiding

Bewerk de grond zo ondiep mogelijk en voer de erop volgende bewerking op dezelfde diepte uit. Zo voorkom je nieuwe kieming van onkruidzaden uit diepere lagen. Door ondiep te werken zal minder nieuw onkruid kiemen. Daarnaast is er een beter uitdrogend effect van de losgewerkte onkruiden.

Licht heeft een belangrijke invloed op de kieming van onkruiden. Het verstoren van de bodem door grondbewerking kan nieuwe kieming stimuleren. Voor kieming is bij veel onkruidsoorten een lichtprikkel nodig. Door de afdekking van de grondbewerkingsmachine tijdens de bewerking word een lichtimpuls en daarmee het kiemen van onkruiden vermeden.

Eén van de belangrijkste principes voor het voorkomen van opkomende onkruiden in het tweede jaar is het zo lang mogelijk bedekt houden van de bodem met het gewas voordat er met de zaaibedvoorbereiding wordt begonnen.

Het is belangrijk dat de grond niet te diep maar ook niet te vaak wordt bewerkt voorafgaand aan het zaaien. Het relatief kleine zaad zal niet kiemen in een uitgedroogd zaaibed. Als er direct voorafgaand aan regenval wordt gezaaid of er wordt beregend na het zaaien zal het zaad meer kans hebben om te kiemen

Inzaaien

Voor de 'echte' zaaibedbereiding ga je exact hetzelfde te werk als de laatst voorgaande bewerking voor het aanleggen van het vals zaaibed. Het toepassen van 7-10 kg zaaigoed (samenstelling zie tabel 2) per hectare is voldoende. De lage zaaddichtheid maakt het ook mogelijk dat de langzamer groeiende soorten in het mengsel zich kunnen ontwikkelen. Én een lagere zaaidichtheid zorgt voor een langere bloeitijd, omdat de planten later hierdoor uit zijscheuten gaan bloeien. Het mengsel bevat ook een aandeel kleine zaden, dus werk deze niet te diep onder. De geadviseerde zaaidiepte is niet dieper dan 2 cm. Bij erg losliggende grond verdient het de aanbeveling deze voor te rollen. Bij een grove ligging op zwaardere grond is na-rollen aan te bevelen.
Overigens bevinden zich in het mengsel een aantal soorten die forse bladeren krijgen (zonnebloem, bladkool en bladrammenas) en waaronder probleemkruiden ook minder kans krijgen te ontkiemen.

Samenstelling mengsel bloemenblok PARTRIDGE (meerjarig)

Nederlandse naam	*Latijnse naam*	*Aandeel*
Boekweit	Fagopyrum esculentum	20%
Vlas	Linum usitatissimum	19%
Zonnebloem	Helianthus annuus	8%
Haver	Avena sativa	8%
Bladrammanas	Raphanus sativus	8%
Engels raaigras	Lolium perenne	8%
Bladkool	Brassica oleracea	7%
Luzerne	Medicago sativa	6%
Venkel	Foeniculum vulgare	5%
Chichorei	Cichorium	5%
Honingklaver	Melilotus officinalis	3%
Grote kaardebol	Dipsacus fullonum	3%

Tabel 2 Voorgestelde zaadmengsel t.b.v. Meerjarige vogelakker patrijs.

Rik Schreurs (maart 2018)
Tel: +31 6 55205702
schreurs@natuurrijklimburg.nl